

Tarbijahinnaindeksist ja selle dünaamikast

11. november 2022

Teemad

- Inflatsioonist
- Hinnaindeksid statistikaametis
- Tarbijahinnaindeksitest
- Viimastest arengutest
- Probleemid, väljakutsed ja võimalused

Inflatsioonist

Veidi taustast.

- **Mis on inflatsioon?**

ecb.europa.eu järgi on:

„Laiaulatuslik hinnatõus

Turumajanduses võivad kaupade ja teenuste hinnad alati muutuda – mõned hinnad tõusevad, teised langevad. Inflatsioonist saab rääkida siis, kui hinnatõus ei puuduta mitte ainult üksikuid kaupu ja teenuseid, vaid on laiaulatuslik. Inflatsiooni tulemusel saab ühe euro eest osta varasemast vähem kaupu, mis tähendab, et euro väärtus on vähenenud.“

Euroalal mõõdetakse tarbijahindade inflatsiooni tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI), mis tähendab, et kõik Euroopa Liidu riigid järgivad ühtseid meetodeid, tagades seeläbi riikide andmete võrreldavuse.

Vt. Eurostati pressiteade

Hinnaindeksid statistikaametis

IA02: TARBIJAHINNAINDEKS

IA023: TARBIJAHINDADE HARMONEERITUD INDEKS

IA025: KONSTANTSE MAKSUMÄÄRAGA TARBIJAHINDADE HARMONEERITUD INDEKS

IA028: ELUASEME HINNAINDEKS

IA0286: OMANIKU KASUTUSES OLEVA ELUASEME HINNAINDEKS

IA039: TÖÖSTUSTOODANGU TOOTJAHINNAINDEKS

IA045: EKSPORDI- JA IMPORDIHINNAINDEKS TEGEVUSALA JÄRGI

IA10: EHITUSHINNAINDEKS

IA13: REMONDI- JA REKONSTRUEERIMISTÖÖDE HINNAINDEKS

IA144: MAANTEEDE HOOLDUSTÖÖDE HINNAINDEKS

IA1471: PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TOOTJAHINNAINDEKS

IA1491: PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TOOTMISE VAHENDITE OSTUHINNAINDEKS

IA34 - IA40: TEENUSTE TOOTJAHINNAINDEKS TEGEVUSALA JÄRGI

Tarbijahinnaindeksitest (1)

Tarbijahinnaindekseid on meil kolm:

- tarbijahinnaindeks (THI);
- tarbijahindade harmoneeritud indeks (THHI);
- konstantse maksumääraga tarbijahindade harmoneeritud indeks (THHI-KMM)

Tarbimahinnaindeks (THI)

- THI on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust. Kaaludena kasutatakse Eesti elanike kulutuste struktuuri Eestis.

2022. aastal kasutatav THI kulutuste struktuur ehk kaubagruppide kaalud

Kaubagrupp	o/oo
Kokku	1000,0
Toit ja mittealkohoolsed joogid	223,3
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	54,5
Riietus ja jalatsid	52,4
Eluase	156,2
Majapidamine	70,8
Tervishoid	58,1
Transport	143,4
Side	49,5
Vaba aeg	77,6
Haridus ja lasteasutused	10,6
Söömine väljaspool kodu, majutus	41,8
Mitmesugused kaubad ja teenused	61,7

- Avaldatakse iga kuu viiendal tööpäeval.

Tarbijahindade harmoneeritud indeks (THHI)

- THHI on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.
- Erinevused THI-st:
 - kaaludena kasutatakse eratarbimiskulutuste struktuuri Eestis;
 - kaalud on viidud detsembri hindadesse;
 - ei sisalda loteriipileteid;
 - on võrreldav EL-i riikide vastava indeksiga (HICP);
 - esimesena avaldatakse kiirhinnang kas kuu viimastel päevadel või järgmise kuu esimestel päevadel vastavalt avaldamiskalendrile;
 - THHI avaldatakse järgmise kuu keskel vastavalt avaldamiskalendrile.

Konstantse maksumääraga tarbijahindade harmoneeritud indeks (THHI-KMM)

- THHI-KMM-le kehtivad kõik samad reeglid, mis THHI-le.
- Erinevused THHI-st:
 - järgnevaks aastaks jäävad kehtima eelmise aasta detsembri maksumäärad;
 - meil lähevad arvesse aktsiis ja käibemaks.

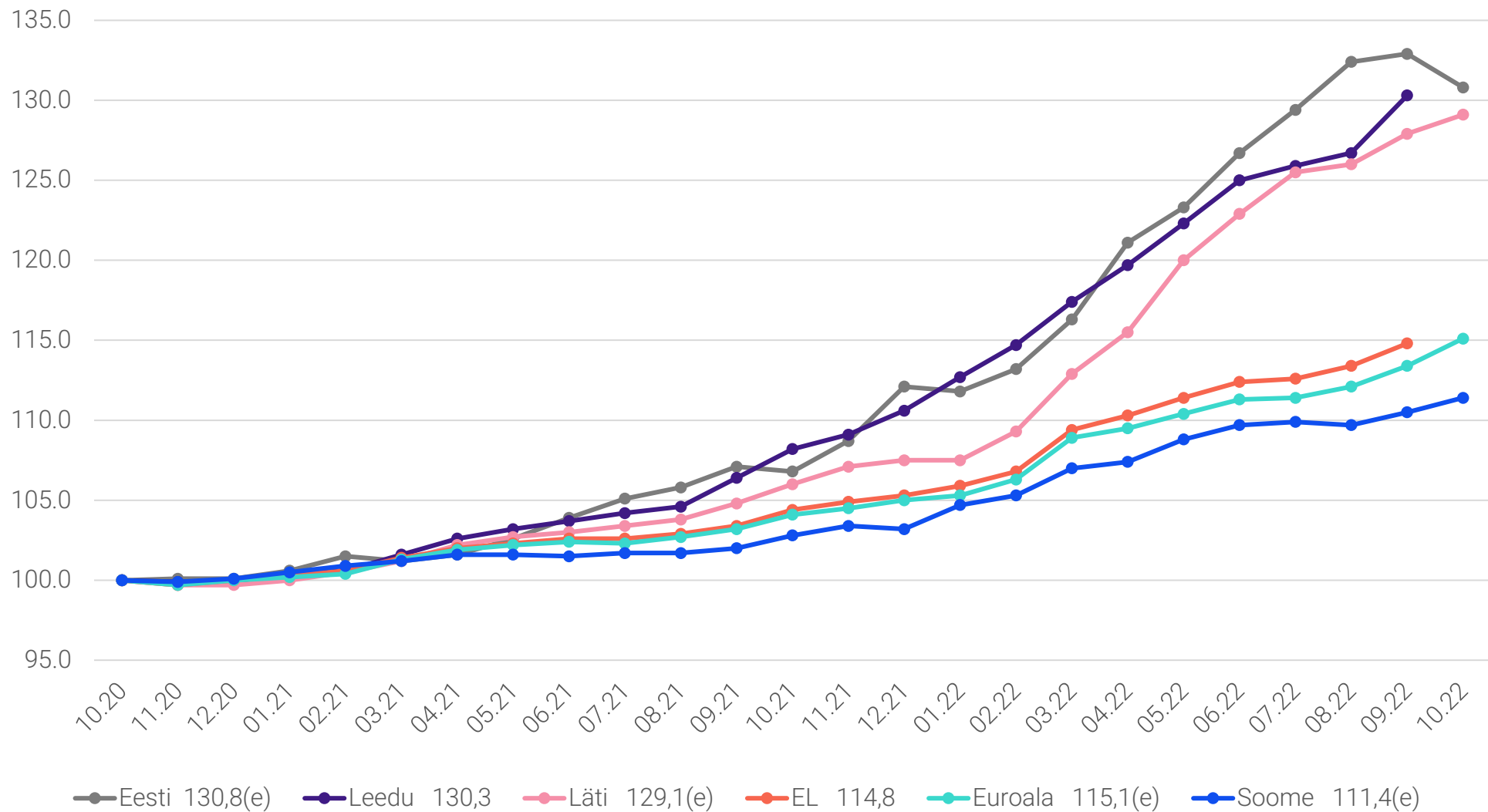
HICP-CT

Mis on ühist

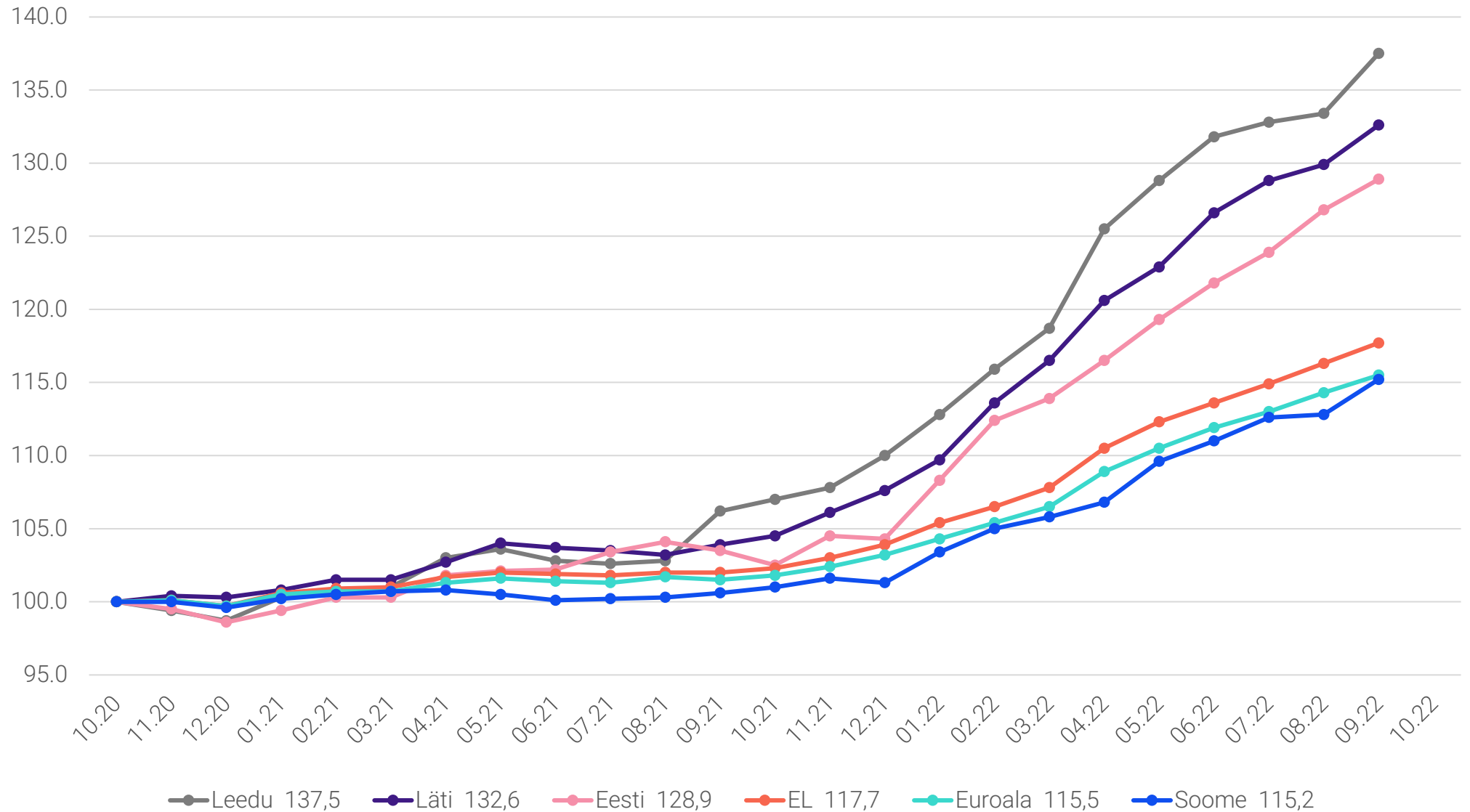
- Kaalusüsteemi ning arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast.
- Jooksval aastal (t) on arvutuste aluseks olevateks baashindadeks eelmise aasta (t-1) detsembri hinnad. Arvutused tehakse baasil eelmise aasta detsember = 100.
- Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega jätkatakse indekse avaldamist varasemal baasil. Ühendavaks kuuks on eelmise aasta detsember.
- Kulutuste grupeerimise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP/ECOICOP5 (*Classification of Individual Consumption by Purpose*).
- Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti piirkonnas.
- Põhiosas on vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.
- Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Viimastest arengutest

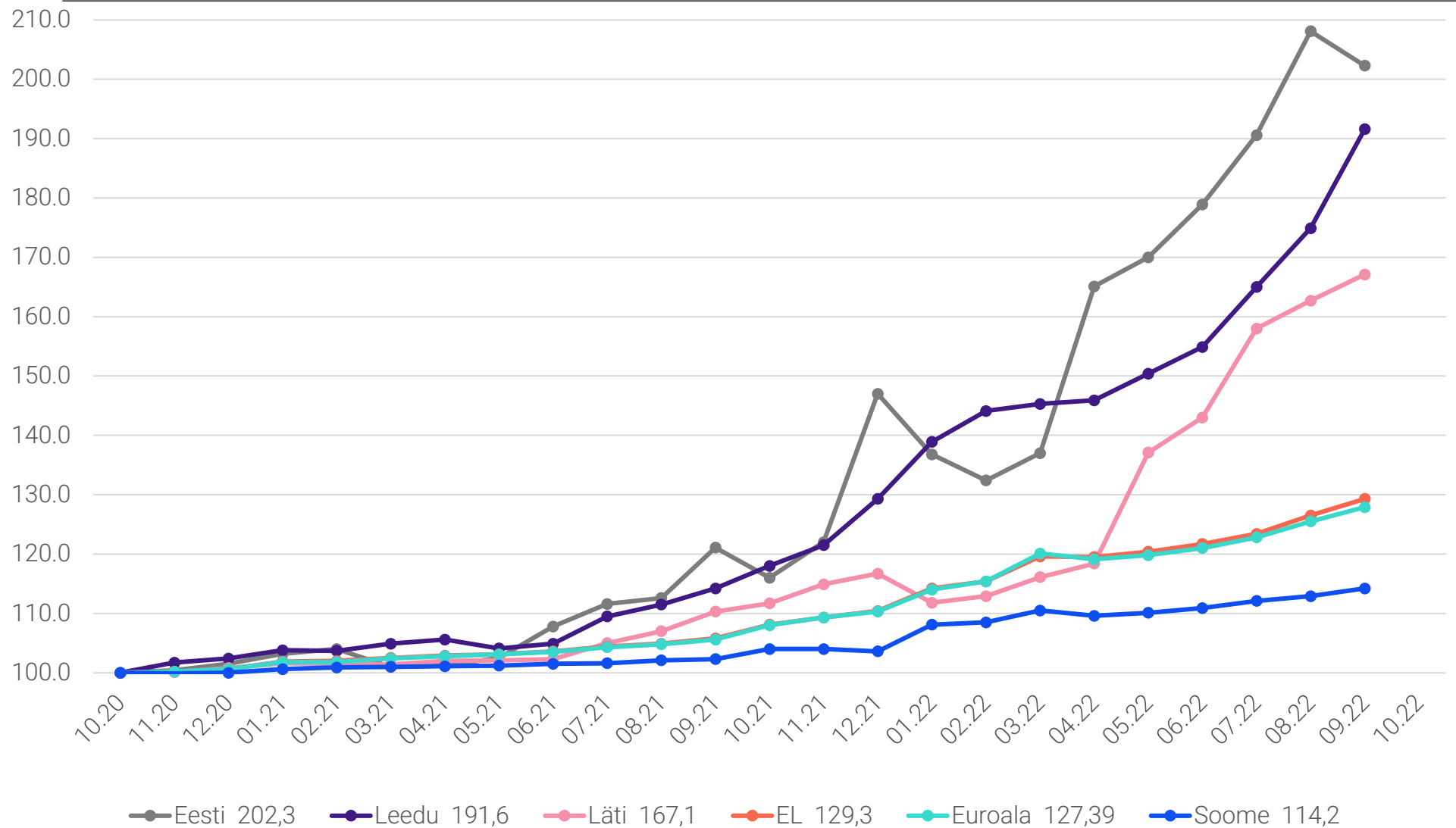
THHI, oktoober 2020 =100 – EL ja naabერიigid

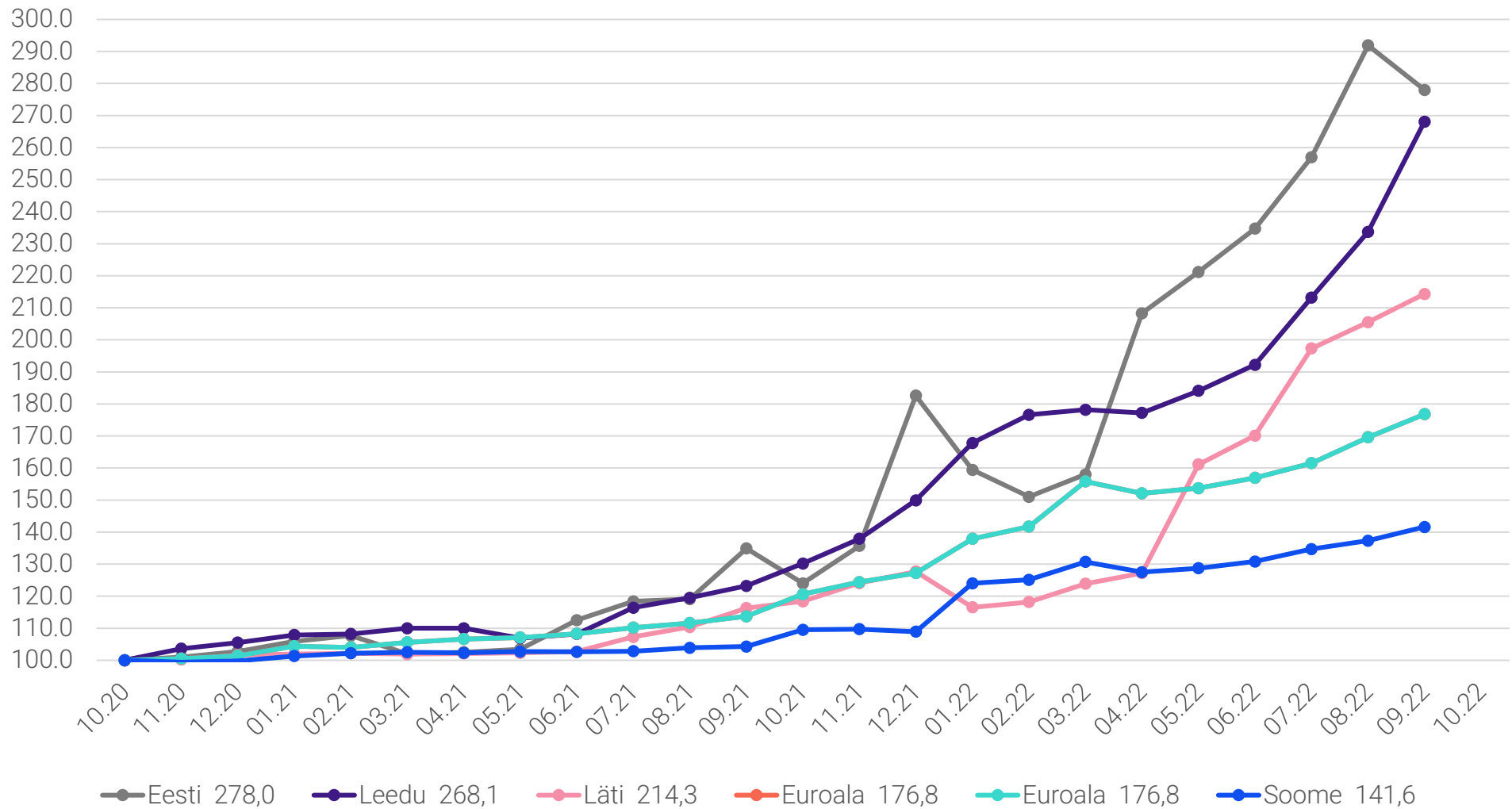
THHI: toit ja mittealkohoolsed joogid oktoober 2020 =100 – EL ja naaberriigid

THHI: eluase - oktoober 2020 =100 – EL ja naaberriigid

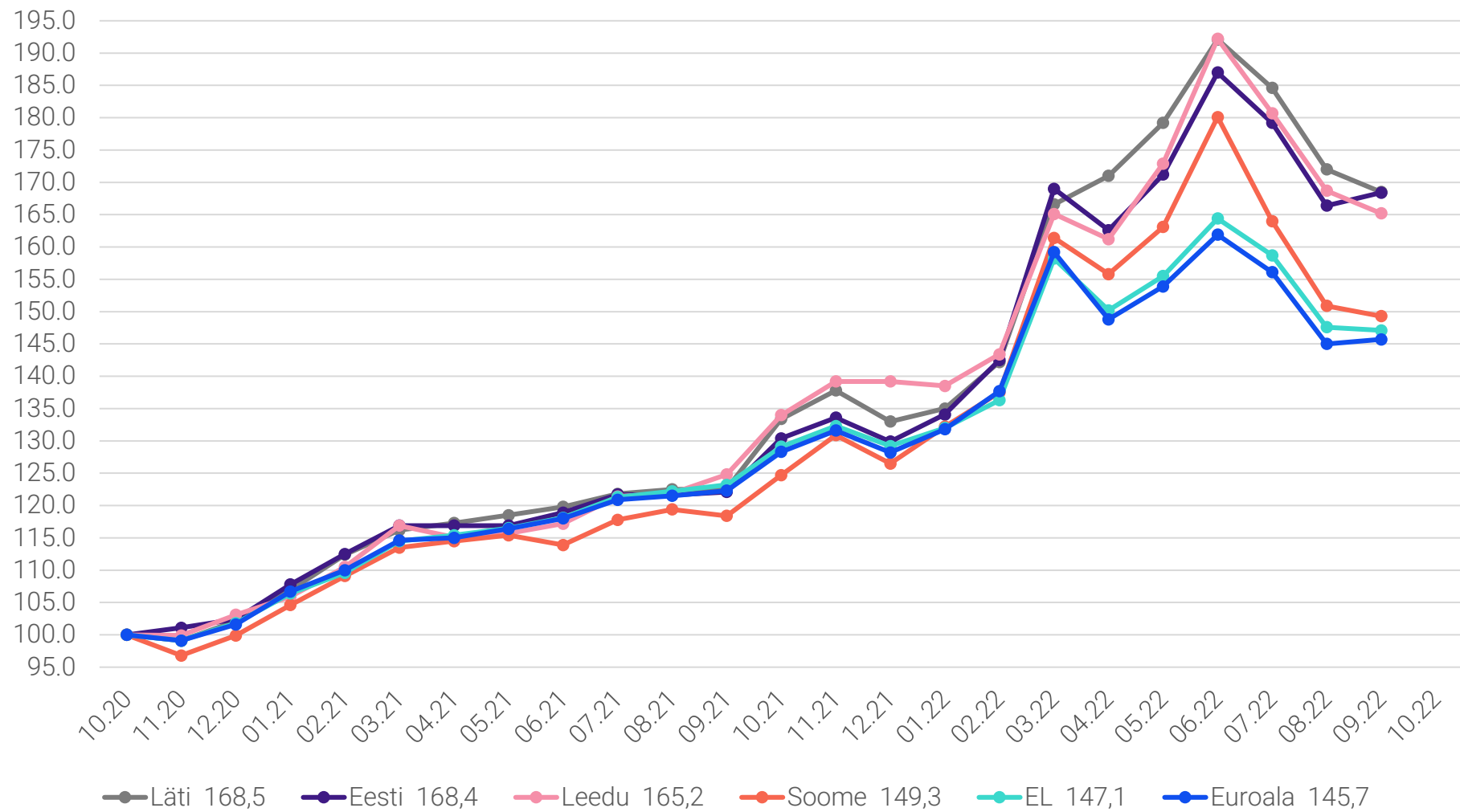

THHI: elekter, soojusenergia, küte oktoober 2020=100 – EL ja naaberriigid

THH: mootorikütus ja õlid

oktoober 2020=100 – EL ja naaberriigid

Probleemid, väljakutsed ja võimalused

Probleemid, väljakutsed ja võimalused

- Hinnad on objektiivsetel põhjustel väga muutuvad ja ettevõtted soovivad olla oma hindade osas paindlikud. See muudab võrreldavuse saavutamise statistika tegemisel sageli väga keeruliseks (kellele ja kuna ning milline hind kehtib). Samuti ei pea hindu meile esitama ega tegema seda nt masinloetaval viisil. Samas oleks automaatne ja digitaalne hinnainfo vahetamine reaalne meede, kuidas saada mõõtmisi täpsemaks ja kiiremaks.
- Administratiivsed hinnad nt universaalteenus mõjutab THI liikumist, samas puudub meil sageli info, millal konkreetne hind tarbijatele kehtima hakkab. Selliste regulatsioonide kehtestamisel saaks meie tööd muuta täpsemaks kui muuta regulatsioonid tehnilisel tasemel täpsemaks.
- Nö 0-punkti määratlemine detsembris, mille suhtes hindade muutuseid hakatakse võrdlema on kriitiliselt tähtis, et hilisemad muudatused kajastaksid võimalikult täpselt tegelikke hindade liikumisi. Selleks on vajalik taaskord koostöö ettevõtjate, aga ka administratiivsete hindade kujundajatega, et saaksime väga lühikese aja jooksul teha ära THI mõõtmiseks vajalikud arvutused.
- Tarbimiskulutuste struktuuri määratlemine oleks kindlasti parem, kui saaksime kasutada kaardimaksete andmeid, mida me hetkel ei saa kasutada. Samuti on selleks vajalikud investeeringud nii meetodika arendusse kui ka infotehnoloogilistesse lahendustesse.

Täname!

EESTI STATISTIKA

www.stat.ee

Tatari 51, 10134 Tallinn